

Список посилань

Cedefop. (2025). *Vocational education and training policy briefs 2024 – Sweden*. National VET policy developments 2023-24. <https://data.europa.eu/doi/10.2801/9828106>

ReferNet France and, & Cedefop (2026, January 16). *France: Strengthening quality assurance to boost trust in VET*. National news on VET. <https://www.cedefop.europa.eu/en/news/france-strengthening-quality-assurance-boost-trust-vet>

— 00 —

УДК 377:331.548(477+492)

РОЛЬ МІКРОКВАЛІФІКАЦІЙ У СИСТЕМІ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ КАДРІВ ДЛЯ ВІДНОВЛЕННЯ УКРАЇНИ: АДАПТАЦІЯ ДОСВІДУ КОРОЛІВСТВА НІДЕРЛАНДИ

Алла Онищенко,

*доктор філософії, науковий співробітник
відділу зарубіжних систем професійної освіти
Інституту професійної освіти НАПН України,
<https://orcid.org/0000-0001-6098-8792>
e-mail: aponyschenko@gmail.com*

Анотація. У статті обґрунтовано стратегічну роль мікрокваліфікацій як інноваційного інструменту розвитку людського капіталу в умовах повоєнного відновлення України. На основі аналізу досвіду Королівства Нідерланди розкрито механізми функціонування тристороннього партнерства (модель SBV), модульної структури кваліфікацій та системи валідації неформального й інформального навчання (EVC). Особливу увагу приділено практичним аспектам адаптації нідерландських практик в український освітній простір, зокрема через створення секторальних рад, інтеграцію часткових кваліфікацій до Єдиного реєстру кваліфікацій та цифровізацію підтвердження результатів навчання. Доведено, що впровадження системи мікрокваліфікацій є запорукою економічної стійкості держави,

соціальної реінтеграції вразливих груп населення (ветеранів, ВПО) та успішної євроінтеграції національної системи професійної освіти.

Ключові слова: мікрокваліфікації, часткові професійні кваліфікації, професійна освіта, досвід Нідерландів, валідація неформального навчання.

THE ROLE OF MICRO-CREDENTIALS WITHIN THE VOCATIONAL TRAINING SYSTEM FOR UKRAINE'S RECONSTRUCTION: ADAPTING THE EXPERIENCE OF THE KINGDOM OF THE NETHERLANDS

*Alla Onyshchenko,
Doctor of Philosophy, Researcher at the
Department of Foreign Vocational Education and
Training Systems of the Institute of Vocational
Education of the NAES of Ukraine*

Abstract. This study establishes the strategic role of micro-credentials as an innovative instrument for human capital development within the context of Ukraine's post-war reconstruction. By examining the experience of the Kingdom of the Netherlands, the research elucidates the operational mechanisms of tripartite partnerships (the SBB model), modular qualification structures, and systems for validating prior non-formal and informal learning (EVC). Particular emphasis is placed on the practical aspects of adapting Dutch practices to the Ukrainian educational landscape, specifically through the establishment of sectoral councils, the integration of partial qualifications into the Unified Register of Qualifications, and the digitalisation of learning outcome certification. The findings demonstrate that implementing a micro-credential system fosters national economic resilience, facilitates the social reintegration of vulnerable populations – such as veterans and internally displaced persons (IDPs) – and ensures the successful European integration of the national vocational education system.

Keywords: micro-credentials, partial vocational qualifications, vocational education and training (VET), Dutch experience, validation of non-formal learning.

Процеси глобальної трансформації ринку праці та виклики, зумовлені необхідністю швидкого повоєнного відновлення України, актуалізують пошук інноваційних інструментів розвитку людського

капіталу, серед яких особливе місце посідають мікрокваліфікації. Сучасна освітня парадигма зміщується від традиційних довгострокових циклів підготовки фахівців до гнучких, адаптивних траєкторій, що сприяють людині оперативному опановуванню нові компетентності впродовж усього життя. У контексті українських реалій, де руйнування інфраструктури та міграційні процеси призвели до значного дефіциту кваліфікованої робочої сили, мікрокваліфікації стають не просто освітнім трендом, а стратегічним ресурсом для економічної стійкості держави. Теоретичне обґрунтування впровадження мікрокваліфікацій базується на розумінні того, що в умовах швидкого технологічного прогресу знання застарівають значно швидше, ніж завершується повний цикл класичного навчання. Згідно з Рекомендаціями Ради ЄС щодо європейського підходу до мікрокваліфікацій для навчання впродовж життя та працевлаштування, такий тип підготовки визначається як результат навчання, здобутий після короткого періоду цілеспрямованого освітнього процесу, що підлягає прозорому оцінюванню та забезпечує високу якість підготовки (Council of the European Union, 2022). Для України це означає необхідність широкого впровадження часткових професійних кваліфікацій, які дозволяють особі отримати право на виконання конкретних трудових функцій без проходження повної багаторічної програми (Верховна Рада України, 2025). Особливу увагу в цьому науковому дискурсі слід приділити концепції людського капіталу, яка в умовах війни набуває нового змісту. Відновлення країни потребує не лише фінансових інвестицій, а насамперед «інтелектуального та професійного переозброєння» нації. Мікрокваліфікації у цьому процесі виступають як «швидкі інвестиції» з високим рівнем віддачі. Як зазначає OECD у своїх аналітичних звітах щодо стратегії навичок, гнучкість освітніх систем безпосередньо корелює зі здатністю економіки до регенерації після масштабних криз (OECD, 2022). Саме тому досвід Королівства Нідерланди є надзвичайно релевантним, оскільки ця країна десятиліттями вибудовувала систему, де професійна освіта є не статичним інститутом, а динамічним сервісом для ринку праці. Нідерландська модель професійної освіти і підготовки (ПОП) базується на принципах «Polder Model» – унікальної форми соціального партнерства, де держава, роботодавці та профспілки несуть солідарну відповідальність за якість підготовки кадрів. Це забезпечує безперервну актуалізацію змісту навчання відповідно до технологічних змін.

Ключовим інструментом забезпечення такої гнучкості в Нідерландах є діяльність Організації зі співробітництва у сфері професійної освіти, навчання та ринку праці (SBB) (SBB, 2024). Ця інституція відіграє стратегічну роль у розробленні стандартів для коротких програм підготовки, виступаючи мостом між освітнім сектором та реальними потребами економіки. SBB функціонує як тристороння платформа, де представники уряду, освітніх установ та галузевих об'єднань спільно формують зміст професійних кваліфікацій. Важливо підкреслити, що нідерландська кваліфікаційна структура побудована за модульним принципом, де кожна повна кваліфікація складається з базової частини, профільної частини та елективних компонентів. Саме ці елективні компоненти за своєю суттю є мікрокваліфікаціями, що дозволяють студентам адаптувати свою освіту до конкретних запитів регіонального ринку праці або специфічних вимог роботодавця. За даними CEDEFOP (2023), така структура дає змогу оновлювати зміст навчання за лічені місяці, тоді як традиційні стандарти потребують років для перегляду. Для України адаптація нідерландського досвіду SBB має відбуватися на основі створення або посилення ролі секторальних рад, особливо в стратегічних галузях, таких як будівництво та логістика. У нашій практиці ми вже бачимо перші кроки у цьому напрямі, зокрема через ініціативи Конфедерації будівельників України щодо впровадження «Знаку якості» для роботодавців. Це фактично є механізмом валідації якості практичного навчання на виробництві, що є основою нідерландської системи акредитації підприємств. Роль SBB у цьому процесі полягає не лише в розробленні паперових стандартів, але й у жорсткому моніторингу того, чи здатне підприємство забезпечити умови для здобуття конкретної мікрокваліфікації. Такий підхід гарантує, що сертифікат, отриманий особою після короткострокового курсу, має реальну вагу в очах роботодавців по всій країні. Зауважимо, що нідерландська модель забезпечує «динамічну стабільність», де стандарти є достатньо жорсткими для гарантування якості, але водночас пластичними для швидкого оновлення на основі модульних доповнень.

Наступним критично важливим аспектом нідерландської системи професійної підготовки кадрів, що потребує впровадження в Україні, є валідація неформального та інформального навчання (EVC). В умовах війни мільйони українців здобули унікальний практичний досвід, часто не маючи відповідних дипломів. Ветерани, які керували

складною технікою або організовували логістичні процеси на фронті, внутрішньо переміщені особи, які самостійно опанували нові види робіт для виживання – всі вони є носіями цінного людського капіталу. Нідерландська система EVC дозволяє таким особам пройти процедуру оцінювання своїх реальних навичок та отримати «сертифікат досвіду». Цей документ може бути зарахований як частина професійної кваліфікації, що значно скорочує час перебування в системі формальної освіти. За словами Ruud Duvekot (2016), одного з ідеологів системи VPL (Validation of Prior Learning), валідація є інструментом соціальної справедливості, що дозволяє людині капіталізувати свій життєвий та професійний досвід. Для українських закладів професійної освіти перетворення на центри валідації за нідерландським зразком є питанням виживання та актуальності. Це потребує розроблення нових інструментів оцінювання, таких як симуляційні вправи, цифрові портфоліо та професійні інтерв'ю, що замінять традиційні теоретичні іспити. Впровадження мікрокваліфікацій у цьому контексті дозволяє «дробити» великі професійні стандарти на менші, зрозумілі модулі, кожен з яких може бути валідований окремо. Наприклад, у будівельній галузі це може бути окрема мікрокваліфікація з «Монтажу теплоізоляційних систем» або «Улаштування безбар'єрного простору». Такий підхід дає змогу людині поступово «накопичувати» свою кваліфікацію, поєднуючи роботу з навчанням, що є ідеальним сценарієм для періоду відновлення.

Дорожня карта впровадження мікрокваліфікацій в Україні повинна також охоплювати потужний цифровий компонент. У Нідерландах активно використовуються цифрові освітні паспорти та технології блокчейн для верифікації мікрокваліфікацій. Це забезпечує прозорість та довіру до результатів навчання. Для України інтеграція мікрокваліфікацій до Єдиного реєстру кваліфікацій є технічним та правовим завданням першочергової ваги. Як наголошує CEDEFOP у своїх звітах за 2024 рік, цифровізація є ключем до мобільності робочої сили в межах європейського освітнього простору. Ми маємо вибудовувати вітчизняну систему так, щоб український сертифікат про мікрокваліфікацію був зрозумілим та визнаним у будь-якій країні ЄС, що є необхідною умовою нашої євроінтеграції. Окремої уваги заслуговує підготовка педагогічних кадрів для роботи в системі мікрокваліфікацій. Майстер виробничого навчання в нових умовах перестає бути просто транслятором знань. Він стає експертом-«асесором», який вміє оцінювати компетентності в реальному часі.

Нідерландський досвід формування «професійного стандарту педагога» передбачає обов'язкове стажування на сучасних підприємствах кожні кілька років. Це дає змогу викладачам залишатися «на вістрі» технологічних змін. В Україні ми маємо запровадити аналогічні цикли стажування, особливо для тих, хто розроблятиме та викладатиме короткострокові модульні курси.

Перспективи розвитку системи професійної освіти на основі впровадження мікрокваліфікацій відкривають нові можливості для залучення приватних інвестицій в освіту. Роботодавці набагато охочіше фінансують короткі програми, результат яких можна побачити вже за кілька місяців. Нідерландська система субсидування «Leven Lang Ontwikkelen» (розвиток упродовж життя) демонструє, як державні та приватні кошти можуть ефективно об'єднуватися для підтримки професійного зростання громадян. В Україні механізм «освітніх ваучерів» має бути розширений саме на мікрокваліфікації, що дасть змогу охопити навчанням значно ширше коло осіб. Підсумовуючи, можна стверджувати, що мікрокваліфікації є фундаментальним елементом сучасної системи професійної підготовки, здатної забезпечити стійке відновлення України. Адаптація досвіду Нідерландів – від модульності програм і валідації неформальної освіти до інституційного партнерства з бізнесом сприятиме створенню в Україні динамічного ринку праці, орієнтованого на розвиток людського капіталу. Використання мікрокваліфікацій сприятиме не лише швидкому поповненню кадрового резерву в критичних галузях, але й забезпечить кожному громадянину можливість безперервно розвиватися та залишатися конкурентоспроможним у глобальному середовищі. Реалізація цієї стратегії потребує консолідації зусиль держави, академічної спільноти та приватного сектору, що в кінцевому результаті стане запорукою успішної євроінтеграції вітчизняної системи професійної освіти та стабільного економічного зростання України у посткризовий період.

Список посилань

CEDEFOP. (2023). *Vocational education and training in the Netherlands: Short description*. Publications Office of the European Union. <https://www.cedefop.europa.eu/en/publications/4215>

CEDEFOP. (2024). *Micro-credentials in VET: Modernising qualifications for the labor market*. Publications Office of the European Union. <https://www.cedefop.europa.eu/en/publications/4215>

Council of the European Union. (2022). *Council Recommendation of 16 June 2022 on a European approach to micro-credentials for lifelong learning and employability*. Official Journal of the European Union. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A32022H0627%2801%29>

Duvekot, R. (2016). *The Power of VPL: Validation of Prior Learning as a multi-targeted approach for access to learning opportunities for all*. Edition: 1e, Publisher: Inholland University AS and European Centre for Valuation of Prior Learning. <https://www.researchgate.net/publication/267335617>

OECD. (2022). *Skills Strategy Netherlands: Assessment and Recommendations*. OECD Skills Studies. OECD Publishing. <https://doi.org/10.1787/9789264251847-en>

OECD. (2023). *Skills Strategy for Post-War Recovery: Building Human Capital Resilience*. OECD Skills Studies. <https://doi.org/10.1787/9789264251847-en>

SBB (Stichting Samenwerking Beroepsonderwijs Bedrijfsleven). (2024). *Qualification structure and electives in the Dutch VET system*. Official SBB Website. <https://www.s-bb.nl/>

Верховна Рада України. (2025). *Закон України про професійну освіту* (№ 4574-IX). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4574-20>

— 90 —

УДК 377.1.6(493):334.7

ВЗАЄМОДІЯ ЗАКЛАДІВ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ БЕЛЬГІЇ З БІЗНЕСОМ В СИСТЕМІ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ БЕЛЬГІЇ

Анна Остапенко,
доктор філософії, старший науковий
співробітник відділу зарубіжних систем
професійної освіти Інституту професійної
освіти НАПН України,
<https://orcid.org/0000-0002-2669-7227>
e-mail: annostapenko1989@gmail.com